

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України

Національний університет водного господарства та природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра державного управління, документознавства та інформаційної
діяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної,
методичної та виховної роботи

_____ О.А. Лагоднюк
“ _____ ” _____ 2019 р.

06-14-92

Національний університет
водного господарства
та природокористування

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline

МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
METHODOLOGY OF SCIENTIFIC RESEARCHES

спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»
specialty 281 «Public administration and administration»

спеціалізація «Місьцеве самоврядування»
specialization «Local Government»

Робоча програма «Методологія наукових досліджень» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» магістерська програма «Державна служба». – Рівне: НУВГП, 2019. – 16 с.

Розробники: Сазонець І.Л., доктор економічних наук., професор, завідувач кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності, Фесянов П.О., кандидат наук з державного управління, доцент кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності

Протокол № 11 від «10» липня 2019 р.

Зав. каф. кафедри державного
управління, документознавства
та інформаційної діяльності

_____ (І.Л. Сазонець)

Схвалено науково-методичною комісією за спеціальністю
281 «Публічне управління та адміністрування»

Протокол № 7 від «10» липня 2019 р.

Голова науково-методичної комісії _____ Е.В. Дробко

© Сазонець І.Л.
© Фесянов П.О., 2019
© НУВГП, 2019

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень» складена для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» магістерської програми «Державна служба».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є формування теоретичних знань щодо методології наукових досліджень і методики здійснення досліджень конкретних проблем публічного управління на основі загальнонаукових та емпіричних наукових прийомів, що дає змогу досліджувати процеси вдосконалення державної служби, публічного управління, економіки, соціальних процесів у їх спорідненості, відмінності та історичному аспекті.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Методологія наукових досліджень» є складовою частиною циклу професійної підготовки для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» магістерської програми «Державна служба». Вивчення курсу передбачає наявність систематичних та ґрунтовних знань із суміжних курсів – «Статистика», «Основи наукових досліджень», «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Публічне управління» та дисциплін, що безпосередньо формують компетенції фахівця відповідної спеціальності, цілеспрямованої роботи над вивченням спеціальної літератури, активної роботи на лекціях, практичних заняттях, самостійної роботи та виконання поставлених задач.

Вимоги до знань та умінь визначаються галузевими стандартами вищої освіти України.

Анотація

Методологія наукових досліджень передбачає дослідження конкретних проблем публічного управління та державної служби на основі загальнонаукових та емпіричних методичних прийомів певної науки, що дає змогу досліджувати економічні та соціальні процеси у їх спорідненості, відмінності та історичному розвитку. Цей курс має загальнометодологічний напрям для студентів і орієнтований на конкретні дослідження організації процесу управління в публічній сфері, пов'язаного з іншими проблемами технічних, екологічних, гуманітарних та соціальних наук.

Студенти вивчають основи наукознавства та методика наукових досліджень конкретної проблеми, організацію інтелектуальної праці, визначення напрямів досліджень та їх ефективність у раціональному господарюванні, постановку експерименту, узагальнення результатів наукових досліджень у наукових звітах, дисертаціях, монографіях, методиках та наукових рекомендаціях.

Ключові слова: наукові дослідження, методологія, державна служба, ефективність, публічне управління, систематизація, впровадження

Abstract

The methodology of scientific studies involves studying specific problems of the international economy on the basis of general scientific and empirical methodological techniques of a certain science, which enables to study economic and social processes in their relationship, differences and historical development. This course has a general methodological approach for students and is focused on specific studies of the world economy, related to other international problems of technical, environmental, humanitarian and social sciences. Students study the fundamentals of science education and the methodology of scientific research of a particular problem, the organization of intellectual work, the definition of research directions and their effectiveness in the rational management, the formulation of the experiment, the synthesis of the results of scientific research in scientific reports, dissertations, monographs, methods and scientific recommendations.

Key words: scientific research, methodology, public service, efficiency, public administration, systematization, implementation.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 28 «Публічне управління та адміністрування»	Нормативна
Модулів – 1	Спеціальність: 281 «Публічне управління та адміністрування» спеціалізація «Місьцеве самоврядування»	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання:		Семестр
Загальна кількість годин – 90		2-й
		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 Самостійної роботи студента – 5	Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	2 год.
		Практичні, семінарські
		6 год.
		Лабораторні –
		Самостійна робота
		82 год.
		Індивідуальні завдання: -
Вид контролю: залік		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:
для денної форми навчання 35% до 65%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень» – надання знань про теоретичне і практичне підґрунтя для ефективного проведення наукових досліджень, ознайомити студентів із методологією і методами дослідження систем публічного управління, економіки, інформаційним забезпеченням науково-дослідної роботи, основними вимогами щодо оформлення наукових результатів, ввести елементи наукової творчості у професійно орієнтовані дисципліни, сформувати наукову культуру студентів.

Завданнями дисципліни є навчити майбутніх фахівців в сфері державної служби обґрунтовувати актуальність обраної теми дослідження, обирати оптимальні шляхи досягнення мети і розв’язання поставлених у роботі завдань, визначати об’єкт і предмет дослідження, аналізувати науково-методичну літературу, літературно і технічно оформляти наукові результати, визначати їх практичну цінність і наукову новизну.

Після вивчення даного курсу студенти повинні

знати:

- предмет, сутність та класифікацію наук;
- методологію наукових досліджень, їх планування та організацію;
- методи наукових досліджень у сфері публічного управління та адміністрування;
- правила проведення аналізу науково-технічної інформації та патентного пошуку;
- вимоги до оформлення результатів наукових досліджень;

вміти:

- вибирати напрям наукових досліджень та обґрунтовувати їх актуальність;
- визначати зміст і структуру предмета та об’єкта дослідження, формулювати мету та завдання;
- використовувати методику формування проблем наукових досліджень;
- планувати і виконувати теоретичні та прикладні наукові дослідження;
- використовувати загальні та спеціальні методи дослідження у сфері публічного управління;
- підбирати та використовувати фінансову інформацію у науково-

дослідній роботі;

- правильно оформляти результати наукових досліджень та оприлюднювати їх на конференціях, олімпіадах, конкурсах.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні відомості про науку, наукові дослідження та їх методологію

Тема 1. Роль та місце навчальної дисципліни (науки) «Методологія наукових досліджень» у підготовці фахівців

Поняття про науку та її місце в економіці країни. Методологія наукових досліджень як навчальна дисципліна, її предмет та об'єкт дослідження, зміст та завдання, взаємо-зв'язок з іншими дисциплінами (науками).

Роль та місце дисципліни «Методологія наукових досліджень» у підготовці фахівців з публічного управління та адміністрування, що спеціалізуються на вивченні державної служби. Форма участі студентів у науково-дослідній роботі. Основні напрями здійснення науково-дослідної роботи студентів.

Тема 2. Загальні відомості про науку і наукові дослідження

Поняття, зміст та функції науки. Наука як система знань. Наукова діяльність та її результати. Суб'єкти наукової діяльності. Наукова комунікація. Наукові установи та кадри.

Науково-дослідна робота студентів, її зміст та планування. Організація безперервної наукової підготовки студентів в період їх навчання в університеті.

Тема 3. Методологія та методи наукових досліджень

Методологія наукового дослідження як наука про правила мислення при створенні теорії науки. Функції методології досліджень. Наукова теорія та її функції.

Методи наукового дослідження. Методи емпіричного та теоретичного рівня дослідження. Загально-наукові та конкретно-наукові методи дослідження.

Гіпотеза в наукових дослідженнях. Доказ (доведення) в наукових дослідженнях.

Змістовий модуль 2.

Технологія проведення наукових досліджень

Тема 4. Загальна схема проведення наукових досліджень

Поняття про наукові дослідження та етапи їх проведення. Методичні засади початкового етапу наукових досліджень. Науковий напрям, наукова проблема та тема науково-дослідної роботи.

Вибір теми науково-дослідної роботи та вимоги до неї: актуальність, наукова новизна, економічна ефективність та практична значущість, економічний ефект, зв'язок з виробництвом.

Техніко-економічне обґрунтування теми (ТЕО) науково-дослідної роботи, його мета. Зміст основних розділів ТЕО: актуальність теми наукової роботи, результати попереднього патентного пошуку на новизну та перспективність, народно-господарська необхідність та місце впровадження, техніко-економічні та соціальні результати досліджень.

Планування наукового дослідження. Технічне завдання на проведення науково-дослідних робіт. Перелік основних розділів теми, розгорнута програма роботи по кожному розділу, методика виконання робіт, склад виконавців, результати дослідження та рекомендації виробництву, термін виконання роботи.

Тема 5. Пошук та накопичення матеріалів у процесі наукового дослідження

Пошук та інформаційне забезпечення наукового дослідження і вимоги до нього. Використання літературних джерел. Загальнодержавна служба науково-технічної інформації.

Класифікація носіїв інформації: книги, періодичні видання, нормативні документи, каталоги, патентна документація, звіти про науково-дослідну роботу, інформаційні видання.

Бібліографічні джерела економічної інформації. Документальні джерела інформації та їх використання в дослідженні.

Інформаційно-пошукові мови бібліографічних джерел. Фактографічна інформація. Економічна інформація та її призначення у науково-дослідній роботі.

Тема 6. Економічні дослідження та їх проведення

Поняття про економічні дослідження та їх особливості. Основні методичні засади економічних досліджень. Інформаційне забезпечення економічних досліджень.

Статистико-економічні методи наукових досліджень. Техніка проведення економічних досліджень. Методи збору вихідної інформації. Методи опрацювання вихідної інформації. Створення наукової продукції.

Тема 7. Систематизація та оформлення результатів наукових досліджень

Поняття про результати наукових досліджень. Звіт про науково-дослідну роботу та його зміст. Вимоги до структурних елементів звіту: вступної та основної частини і додатків.

Вступна частина звіту: титульний аркуш, список авторів, реферат, передмова.

Основна частина звіту: вступ, суть звіту, висновки, рекомендації виробництву.

Правила оформлення звіту про науково-дослідну роботу. Вимоги до огляду літературних джерел за темою дослідження. Апробація результатів наукових досліджень. Рецензія на наукову статтю тощо.

Тема 8. Впровадження результатів наукових досліджень та їх ефективність

Результати наукових досліджень та їх особливості. Практичне значення результатів наукових досліджень. Впровадження закінчених досліджень у виробництво. Види впровадження результатів дослідження. Ефект дослідження, його види. Ефективність результатів економічних досліджень, її особливості, критерії ефективності. Розрахунок економічної ефективності результатів наукових досліджень.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	заочна форма				
		у тому числі				
	л	п	лаб	ін	сп	
1	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Загальні відомості про науку, наукові дослідження та їх методологію						
Тема 1. Роль та місце навчальної дисципліни у підготовці фахівців	-	-	1	-	-	10
Тема 2. Загальні відомості про науку, наукові дослідження	-	-	0,5	-	-	10
Тема 3. Методологія та методи наукових досліджень	-	-	0,5	-	-	10
Разом за змістовим модулем 1	-	-	2	-	-	30
Змістовий модуль 2. Технологія проведення наукових досліджень						
Тема 4. Загальна схема наукових досліджень	-	-	1	-	-	10
Тема 5. Пошук та накопичення матеріалів у процесі наукового дослідження	-	-	0,5	-	-	11
Тема 6. Економічні дослідження та їх проведення	-	-	0,5	-	-	10
Тема 7. Систематизація і оформлення результатів наукових досліджень	-	-	1	-	-	11
Тема 8. Впровадження результатів наукових досліджень та їх ефективність	-	-	1	-	-	10
Разом за змістовим модулем 2	-	-	4	-	-	52
Усього годин	-	-	6	-	-	82

5. Практичні заняття

№ з/п	Назва тем	Обсяг навчальних годин
1	Тема 1. Роль та місце навчальної дисципліни (науки) «Методологія наукових досліджень» у підготовці фахівців	1
2	Тема 2. Загальні відомості про науку, наукові дослідження	0,5
3	Тема 3. Методологія та методи наукових досліджень	0,5
4	Тема 4. Загальна схема наукових досліджень	1
5	Тема 5. Пошук та накопичення матеріалів у процесі наукового дослідження	0,5
6	Тема 6. Економічні дослідження та їх проведення	0,5
7	Тема 7. Систематизація і оформлення результатів наукових досліджень	1
8	Тема 8. Впровадження результатів наукових досліджень та їх ефективність	1
	Разом	6

6. Самостійна робота

Модулі, змістові модулі та теми навчальної дисципліни	Кількість годин
Роль та місце навчальної дисципліни (науки) «Методологія наукових досліджень» у підготовці фахівців	10
Загальні відомості про науку, наукові дослідження	10
Методологія та методи наукових досліджень	10
Загальна схема наукових досліджень	10
Пошук та накопичення матеріалів у процесі наукового дослідження	11
Економічні дослідження та їх проведення	10
Систематизація і оформлення результатів наукових досліджень	11
Впровадження результатів наукових досліджень та їх економічна ефективність	10
Разом	82

7. Методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень» застосовується слайдова презентація (у програмі «Microsoft Power Point»), роздатковий матеріал, ілюстраційні матеріали та графічні схеми.

На практичних заняттях застосовуються:

- ситуаційні завдання;
- кооперативне навчання (робота за методом малих груп);
- моделюючі вправи;
- роздатковий матеріал для виконання графоаналітичних вправ;
- складання есе.

8. Методи контролю

Згідно з навчальним планом дисципліни «Методологія наукових досліджень» передбачена форма підсумкового контролю – залік. Оцінювання знань здійснюється за 100-бальною шкалою наступним чином:

- результати поточного контролю оцінюються за шкалою від 0 до 100 балів, які за згодою студента можуть бути зараховані як остаточний результат;

- студент має право скласти підсумковий контроль у вигляді заліку, де може додатково отримати від 0 до 40 балів. У такому випадку до набраних під час заліку балів додається 60 балів поточного контролю.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у письмовій формі або за допомогою комп'ютерного тестування. Контрольні завдання за змістовим модулем включають тестові та теоретичне запитання.

Контроль самостійної роботи проводиться:

з лекційного матеріалу – шляхом перевірки конспектів;

з практичних занять – з допомогою перевірки виконаних завдань.

Підсумковий контроль знань відбувається на заліку допомогою комп'ютерного тестування чи у письмовій формі у вигляді залікових білетів, які включають 20 тестів (одна правильна відповідь з трьох запропонованих).

Усі форми контролю включено до 100-бальної шкали оцінки.

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів є такі:

- виконання всіх видів навчальної роботи, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;
 - глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
 - вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
 - характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
 - вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;
 - вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.
- Оцінювання результатів **поточної роботи** (завдань, що виконуються на практичних, семінарських, лабораторних, індивідуальних заняттях та консультаціях, результати самостійної роботи студентів) проводиться за наступними критеріями. Ситуаційні справи, конкретні ситуації та інші завдання творчого характеру (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):
- 0% – завдання не виконано;
 - 40% – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;
 - 60% – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;
 - 80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);
 - 100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								Сума
Змістовий модуль № 1			Змістовий модуль № 2					100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	
10	10	10	10	10	10	20	20	

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
90–100	зараховано
82–89	зараховано
74–81	
64–73	зараховано
60–63	
35–59	незараховано з можливістю повторного складання
0–34	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень» включає:

1. Опорний конспект лекцій (у електронному і паперовому носіїві) по всіх темах курсу, у тому числі і для самостійного вивчення.
2. Пакети тестових завдань по кожній темі і в цілому по всьому курсу дисципліни.

11. Рекомендована література

Базова література

1. Гордійчук А.С. Основи наукових досліджень : Навч. посіб. / А.С. Гордійчук, О.А. Стахів – Рівне : НУВГП, 2008. – 331 с. - Мін-во освіти і науки України. НУВГП.
2. Кір'янов В.М. Основи наукових досліджень : Навч. посіб. для економічних спец./ – Рівне : В.М. Кір'янов. – НУВГП, 2008. – 286 с.
3. Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень : Навч. посібн / В.В. Ковальчук. – К. : Слово, 2009. – 240 с.

4. Макогон Ю.В. Основи наукових досліджень в економіці : Навч. посіб.-2-ге вид. / Ю.В. Макогон, В.В. Пилипенко - Донецьк : Альфа-прес, 2007. – 144 с.
5. Ростовський В.С. Основи наукових досліджень і технічної творчості : Підручник./ В.С. Ростовський, Н.В. Дібрівська – Київ : ЦУЛ, 2009. – 96 с.

Додаткова література

1. ДСТУ 3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення».
2. ДСТУ ГОСТ 7.1 :2006 «Система стандартів з інформації. бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання».
3. Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992 р., № 2657-ХІІ із змінами (нова редакція відбудеться 09.05.2011 р., на підставі № 2938-17) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2657-12>
4. Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність» від 13.12.1991 р., № 1977-ХІІ із змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1977-12>
5. Закон України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» від 11.07.2001 р., № 2623-ІІІ із змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?>
6. Захарова И. Г. Информационные технологии в образовании : учеб. пособие / И. Г. Захарова ; [2-е изд., стер.] – М. : Академия, 2005. –192 с.
7. Макогон Ю.В. Основи наукових досліджень в економіці : Навч. посіб.-2-ге вид. / Ю.В. Макогон, В.В. Пилипенко - Донецьк : Альфа-прес, 2007. – 144 с. - 966-8510-11-9.
8. Пасмор Н. П. Бібліотечно-інформаційне забезпечення самостійної роботи студентів : монографія / Н. П. Пасмор. – К. : Кондор, 2006. – 116 с.
9. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі : Навч. посібник. / І.С. П'ятницька-Позднякова – К. : ЦНЛ, 2003. – 116 с. - 966-8253-74-4.
10. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень : Навч.посіб. / В.І. Романчиков – К. : ЦУЛ, 2007. – 254 с. - Українська академія бізнесу та підприємництва. - 966-364-399-4.

11. Ростовський В.С. Основи наукових досліджень і технічної творчості : Підручник./ В.С. Ростовський, Н.В. Дібрівська – Київ : ЦУЛ, 2009. – 96 с. - 978-966-364-873-6.

12. Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : Підручник. / В.М. Шейко, Н.М. Кушнарченко ; [2-ге вид., перероб. і доп.]. – К. : Знання-Прес, 2002. – 295 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Державний комітет статистики України / [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

2. Міністерство закордонних справ України [Електронний ресурс] – [Режим доступу] : <http://mfa.gov.ua/ua>

3. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами-членами, з іншої сторони [Електронний ресурс] – [Режим доступу] : <http://comeuroint.rada.gov.ua/komevrint/doccatalog/document?id=56219>

4. International Fund for Agricultural Development (IFAD) [Electronic recourse] – [Access point] : <http://www.ifad.org/>

5. International Labour Organization (ILO) [Electronic recourse] - [Access point] : <http://www.ilo.org/global/lang-en/index.htm>

6. International Monetary Fund – IMF DataMapper [Електронний ресурс] – [Режим доступу] : <http://www.imf.org/external/datamapper/index.php>

7. World Bank Group – Data & Research [Electronic recourse] – [Access point]: <http://econ.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTDEC/0,,menuPK:476823~pagePK:64165236~piPK:64165141~theSitePK:469372,00.html>

8. World Customs Organization (WCO) [Electronic recourse] – [Access point] : <http://www.wcoomd.org/en.aspx>

9. World Trade Organization [Electronic recourse] – [Access point] : <http://www.wto.org/>